

Ellenor Grundfelt
ellenor.grundfelt@energigas.se

Dnr: M2016/1849/R

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se

Stockholm den 11 oktober 2016

Remissvar gällande Promemorian Miljöbedömningar (Ds 2016:25)

Energigas Sverige, som är branschorganisationen för energigaserna i Sverige, har tagit del av rubricerad promemoria. Vi tackar för möjligheten att bidra med synpunkter och delger härmed vårt yttrande enligt Miljö- och energidepartementets remiss den 8 juli 2016.

Sammanfattning

Energigas Sverige anser att förslagen i Ds 2016:25 inte utgör den helhetslösning av miljöbedömningsskedet vilken krävs för att dagens tidsödande tillståndsprocesser ska kunna förkortas. Förslagen, som syftar till att effektivisera tillstånds- och miljöbedömningsprocesserna, motverkas av den tidsåtgång som andra förslag enligt Ds 2016:25 kommer att leda till. Vidare behöver prövningsmyndigheterna tillföras resurser för att överklaganden av beslut och domar inte ska riskera bli en ännu större flaskhals än vad de är idag.

Energigas Sverige anser även att verksamhetsutövare som berörs ska ges möjlighet att delta i samrådet vid strategiska miljöbedömningar.

Tidsgräns för länsstyrelsens beslut om miljöpåverkan

Energigas Sveriges medlemsföretag berörs i första hand av de följdändringar som i Ds 2016:25 föreslås i naturgaslagen respektive naturgasförordningen. Medlemsföretagen har även verksamheter som direkt faller under tillståndsplikt enligt miljöbalken och därmed även under 6 kap. miljöbalken. Exempel på detta är anläggande av biogasanläggningar och LNG-terminaler. Vidare aktualiserar anläggande av gasledning exempelvis tillståndsplikt för vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken. Flera av medlemsföretagens verksamheter är föremål för tillsyn enligt miljöbalken. Koncessionspliktiga gasledning och LNG-terminaler berörs däremot av ovan nämnda följdändringar.

I förslagets avsnitt 10.5 föreslås att en bestämmelse införs i den nya miljöbedömningsförordningen med innebörden att länsstyrelsen ska fatta sitt beslut om en verksamhet innebär betydande miljöpåverkan så snart som möjligt och inom 90 dagar från att samrådsredogörelse lämnats in. I ärenden av större omfattning eller komplexitet ska denna frist kunna utsträckas.

Beslutsfristen om 90 dagar är i överkant för vad länsstyrelserna i normalfall tar på sig för att fatta sitt beslut. Bestämmelsen är tandlös eftersom den inte ger länsstyrelserna incitament att behandla ärendena och fatta vad som får ses som ett relativt enkelt beslut skyndsamt. Lydelsen "så snart som möjligt och inom 90 dagar" kan inte förväntas få någon effekt i riktning att beslut fattas snabbare. Den inbjuder istället länsstyrelserna att anpassa sig till 90-dagarsfristen som regel. Undantagsmöjligheten för mer betydande ärenden riskerar att förlänga tiden det tar för länsstyrelserna att fatta sitt beslut då den inte ställer upp någon övre tidsgräns utan lämnar detta fritt att bestämmas utifrån ett flertal vagt definierade omständigheter.

Motivet med bestämmelsen förefaller oklart. På s. 217 refereras det till 2012 års promemoria där en bestämmelse om skyndsamhet föreslogs i syfte att bidra till en snabbare handläggning hos länsstyrelsen. I konsekvensbedömningen på s. 287 framgår att länsstyrelsen i stor utsträckning redan idag fattar beslut i frågan inom 90 dagar. Eftersom tidsfristen binds mot vad länsstyrelsen i dag presterar, och även får sägas ligga i överkant av den tid det normalt tar, ifrågasätts det att förslaget har haft någon som helst ambition att effektivisera i denna del av miljöbedömningsprocessen.

Möjlighet till fler överklaganden utan resurstillskott till domstolar och länsstyrelser

I avsnitt 12.1 behandlas frågan om en bredare definition av de miljöorganisationer som får överklaga domar och beslut enligt miljöbalken. Det föreslås även att flera typer av överklagbara beslut ska anges direkt i lagtexten.

Förslaget innebär att nya typer av beslut, exempelvis tillsynsbeslut, ska kunna överklagas. Visserligen har dessa beslut varit möjliga att överklaga tidigare, men först sedan domstolarna tagit ställning till detta i rättspraxis. Den ökade medvetenheten som följer med en lagfäst utökad möjlighet att överklaga dessa beslut kommer leda till att möjligheten att överklaga också utnyttjas mer frekvent. Det föreslås i Ds 2016:25 att utländska miljöorganisationer ska ges möjlighet att överklaga miljöbeslut och domar i Sverige samt att kraven för miljöorganisationers rätt att överklaga sänks. Dessa två omständigheter kommer medföra att mängden överklaganden ökar, något som är negativt för exempelvis biogasanläggningar, LNG-terminaler och gasledningar.

Ds 2016:25 konstaterar kort att miljöorganisationer bidrar med sakkunskap och att detta i sin tur skulle leda till mer effektiva processer. Det är förvisso en aspekt, men ur ett verksamhetsutövarperspektiv är det i dagsläget ett rejält problem att beslut överklagas när de rättsliga förutsättningarna att lyckas med ett överklagande är små. I det fall där de rättsliga invändningarna inte håller innebär överklagandet likväl en försening av de samhällsnyttiga projekt som berörs av överklagandena, något som i vissa fall uppfattas som en medveten taktik. En ökad mängd överklaganden hos prövningsmyndigheterna leder till en större arbetsbörda vilket ökar ledtiderna i varje instans. Följden för bl.a. Energigas Sveriges medlemmar blir större projektrisker och dyrare projekt.

Konsekvensbedömningen på s. 284 f är i denna del inte övertygande. Det finns en väsentlig skillnad mellan rätt som kommer ur prejudikat och den som kommer ur lag. Den förra innebär alltid en betydande osäkerhet i hur ett liknande ärende kommer bedömas medan den senare uttrycker hur en samling ärenden kan förväntas bli bedömda. Genom att det som tidigare framgått av praxis och internationella åtaganden förs in som bestämmelser i svensk rätt kan det förutsättas att medvetenheten om dessa förhållanden ökas. Energigas Sverige anser därför att det är givet att förslaget leder till en ökad mängd överklaganden hos prövningsmyndigheterna. Ytterligare resurser måste därför anslås till prövningsmyndigheterna om Ds 2016:25 i denna del genomförs. Energigas Sverige vill särskilt peka på att såväl biogasanläggningar som gasledningsprojekt lätt väcker opinion hos allmänheten samtidigt som projektens samhällsnytta är betydande.

Samråd vid strategiska miljöbedömningar

I avsnitt 9.5 klargörs att vissa förändringar av samrådskretsen kommer ske jämfört med dagsläget. Energigas Sverige vill lyfta fram att även verksamhetsutövare som berörs av de föreslagna planerna ska ges möjlighet att lämna synpunkter på miljöbedömningarnas detaljeringsgrad och omfattning. Den miljöbedömning som görs i planeringssammanhang har ofta stor betydelse för biogasanläggningar, LNG-terminaler och gasledningar. Vid den kommunala planeringen krävs ett

brett underlag av synpunkter för att planerna inte ska bli för snäva. Avsikten är ju att planerna ska gälla under längre tid och inte ständigt behöva ändras.

Samlad bedömning av Ds 2016:25 – brist på helhetsgrepp

Det är en god ambition att förtydliga och sträva efter att förenkla miljöbedömningsskedet av tillståndprocesser och planer. Många av förslagen har viss potential att kunna bidra till förbättringar i delar som idag dras med oklarheter. Energigas Sverige är dock inte övertygad om att det kommer leda till några kännbara tidsvinster eftersom förslagen till den del de uttalat har till syfte att snabba upp processen inte angriper de moment som typiskt sett leder till en utdragen process.

Förslagen i Ds 2016:25 har i stor omfattning återanvänts från 2012 års promemoria. De är förvisso tydligare skrivna, men det saknas en bred analys av tillståndprocesserna och konkreta förslag i de delar där det finns reell potential att minska tidsåtgången.

Avsaknaden av ett urskönjbart helhetsgrepp i promemorian leder till att ändringarna, som avser punktinsatser, i slutänden riskerar visa sig fruktlösa ur ett effektivitetsperspektiv och snarare motverka effektiviteten. Exempel på detta är frågan om tidsfrister för länsstyrelsen och möjligheter att överklaga domar och beslut. För Energigas Sveriges medlemsföretag leder förslagen tyvärr inte till att de tidsödande tillståndprocesserna kommer att kunna genomföras effektivare än i dagsläget.

Med vänliga hälsningar,

Ellenor Grundfelt
Chef Analys och marknad